

Sävar kyrka, Västerbottens län.

Viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor.

1934	<p>Den gamla kyrkan i timmer från 1822, nedbrunnen den 5 mars 1932. Fasta och lösa inventarier förstörda (endast kyrksilvret bevarades). Ny kyrka på samma plats, efter ritningar av ark. Kjell Wretling från 1932. Likbod bevarad från 1800-talet (rest. 1897).</p> <p>Långhuskyrka med utanpåliggande sakristia i öster. Kyrkan uppförd i stolpkonstruktion. Ritningen reviderades i avseende på lanterninen som fick rektangulära öppningar istället för rundbågade, då tornur blev aktuellt. Kyrkan orienterad, liksom den gamla, i nord-sydlig riktning. Altarskåp ritat av Kjell Wretling, utförd av skulptören David Wretling. Predikstol och ljuskronor ritade likaså av Kjell Wretling. Predikstol, altarring och krucifix snidade av Emil Sandberg, Umeå. Kyrkan målad utvändigt med grundning och blyvitts-oljefärg. Ekdörrarna betsade och fernissade. Invändigt målad med oljefärg (ljusgrå ton). Dekorationsmåleri i kor, valv och tak av Stig Wretling.</p>	<p>Stig Wretlings förslag till dekorerings, godkänt av Byggnadsstyrelsen 1934-07-14. Protokoll 1933-12-01, 1934-04-06, 1934-02-26. ATA. Umebladet 1932-03-07. Enköpingsposten 1979-05-04. ATA. Byggnadsinventering ang. gravkapellet 1979-03-09. Länsstyrelsens arkiv.</p>
1941	<p>*Utvidgning av kyrkogården mot Sävarån i öster godkänt av Byggnadsstyrelsen. Det befintliga staketet nedtaget och återuppsatt i anslutning till befintligt staket i norr och söder. Mot ån planterades en häck.</p>	<p>Byggnadsstyrelsens godkännande 1941-07-25. ATA.</p>
1960–1971	<p>*Omläggning av begravningsplatsen, från grusgravar till gräsgravar. Den sista omläggningen skedde 1971. Numera återstår endast 10–12 grusgravar.</p>	<p>Kyrkvaktmästare Daniel Stenlund (telefon intervju, 1983-05-10). Länsstyrelsens arkiv.</p>
1972–1973	<p>Invändig restaurering, ark. Kjell Wretling.</p> <p>*Brudkammare, kapprum och handikapptoalett. Nya väggar, vilket gjorde att kyrkorummets längd under läktaren minskade med 4,2 meter. Svängdörrarna från vapenhuset flyttat till den nya väggen.</p> <p>*Förrummet till läktaren omgestaltat till övningsrum för kyrkokören och lokal för söndagsskola. Isolering över det välvda taket samt mot ej uppvärmda utrymmen.</p> <p>*Uppvärmning med elektriska element utökad.</p> <p>*Förrådsutrymmen och ändring av bänkarna på läktaren.</p> <p>*Värmeisolering på kyrkrummets tak kompletterat.</p> <p>*Förbättring av värmeisolering i sakristians bottenbjälklag.</p> <p>*Inredningen i sakristian kompletterad med skåp för mässkrudar. En garderob inredd för diskning av nattvardskärl samt piscina.</p> <p>*Nytt ventilationssystem med förvärmad friskluft.</p>	<p>Brev från museet till RAÄ 1972-04-18. Dnr 1455. Utlåtande från RAÄ. Dnr 1455. Vb-museums aktarkiv. VK 1971-12-18. ATA. Byggnadsinventering ang. gravkapellet 1979-03-09. Länsstyrelsens arkiv.</p>

	<p>*Rengöring och polering av mässingsarmaturerna.</p> <p>*Ommålning av bänkarna skedde troligen under denna tid, med byte av färgsättning (ursprungligen mörkbrun ton).</p> <p>*Sittdynor till bänkarna.</p> <p>*Nya utrymmen målade i likhet med befintlig målning.</p> <p>*Önskemål om att trappstegsgolvet på läktaren, skulle ersättas av ett sluttande plan samt att bänkar på läktaren skulle ersättas med lösa stolar. Regnskydd över entrén förespråkades även.</p> <p>*Handikappramp vid entrén.</p>	
(1973)	*Utvidgning av kyrkogården aktuellt. Verkställt först 1979.	Utlåtande från RAÄ 1973-08-14. Dnr 2737. Vb-museums aktarkiv.
1976	<p>*Ny kyrkorgel. Från Grönlunds och ny orgelfasad. Godkänt av RAÄ 1972.</p> <p>*Förslag till ny armatur i koret och på läktaren.</p>	<p>Protokoll 1976. Dnr 1177/76. Angående färgsättningsförslag på kyrkorgeln 1976-04-28. Angående armaturen. Dnr 1177/76. Vb-museums aktarkiv. RAÄ:s godkännande 1972-07-05. Dnr K 452. ATA.</p>
1977	*Borttagande av den norra takkronan i mittgången diskuterades då den skymde den nya orgeln. Åtgärden godkändes av RAÄ.	Godkännande 1977-03-01. Dnr 6816/76. Vb-museums aktarkiv.
1979	<p>*Värmeisolering av tornets ytterväggar (VAB). Dörren till tornkammaren, ersatt med en ny välisolerad dörr.</p> <p>*Utvidgning av begravningsplatsen mot norr (Ark. Karl Henrik Nordlund).</p> <p>*Ekonomibyggnad uppfördes.</p> <p>*Rivning av det gamla rutmönstrade staketet. En häck innanför densamma, borttogs samtidigt. Nytt trästaket uppfört.</p>	<p>Protokoll 1979-05-07. Vb-museums aktarkiv. Kyrkvaktmästare Daniel Stenlund (telefon intervju, 1983-05-10). Länsstyrelsens arkiv.</p>
1980	*Samtliga elledningar utbytta. Renovering av takkronor med nya elledningar av konstsmed L. Lindgren.	Teknisk inventering 1988-09-12. Vb-museums aktarkiv.
1982	<p>*Nytt kors och glob av koppar, som tornprydnad, då dess föregångare hade blåst ner, ny förgyllning.</p> <p>*Lanterninens kupoltak av svartplåt, utbytt mot kopparplåt.</p>	Teknisk inventering 1988-09-12. Vb-museums aktarkiv.
(1983)	*Urnlund planerades på slänten norr (eller öster ?) om kyrkan.	Kyrkvaktmästare Daniel Stenlund (tele. intervju, 1983-05-10). Länsstyrelsens arkiv.

1985	<p>Restaurering (ark. Åke Lundberg).</p> <ul style="list-style-type: none"> *Takets tegeltäckning, ersatt med koppertak, vilket godkändes då tornets tak var belagt med koppar. *Hängrännor och stuprör till tornetaken. *Nockbrygga och snörasskydd installerat. *Nytt trapphus till reservtrappa från läktaren byggs (ark. Åke Lundberg). *Nytt större entréplan i granit med räcken av järn, för rörelsehindre vid kyrkporten. *Reparation av trappan till sakristian. *Lagning av tornet mot läckage. *Utvändig ommålning av hela kyrkan. *Ny åskledare med ringledning i marken. *Ramp för rörelsehindre i kyrkorummets mittgång. *Upptagande av ett fönster mellan brudkammare och kyrkorum. *Monteringsbart träräcke med grindar för barntillsyn till läktarens förrum. *Takdekoration, förgylld. *Inbrotts- och brandlarm. 	<p>Ändrings- och upprustningsarbeten i Sävar kyrka 1984-07-20. Dnr 2975/84. Angående trapphus. Dnr 691/85. Angående träräcke för barntillsyn. Dnr 349/85. Vb-museums aktarkiv. RAÄ:s godkännande 1984-07-20. Dnr2975/84. ATA.</p>
1987–1988	<ul style="list-style-type: none"> *Ny bildvävnad med motivet Jesus och barnen (Åsa Sara Sernheim, vävd av Anne-Maj Wiklund). *Nya vändbara nummertavlor *Nytt nattvardebord samt bord för exponering av äldre biblar (ark. Åke Lundberg). 	<p>Vb-museums godkännande 1987-06-26. Dnr 408/87. VK 1988-10-12. ATA.</p>
1989	<ul style="list-style-type: none"> *Renovering av mässhake av vitt och rött ylletyg (vändbar), inköpt 1934. 	<p>Tillstånd från RAÄ 1989-05-25. Dnr 438/89. Vb-museums aktarkiv. Dnr 2823/89. ATA.</p>
1991	<ul style="list-style-type: none"> *Votivskepp av Bengt Hörnros, Hjogmark, uppsatt i östra sidoskeppet. *Ny port till gravkapellet. 	<p>VF 1991-05-17. ATA.</p>
1994	<ul style="list-style-type: none"> *Renovering av antependium (vit linne damast), predikstolskläde (vit linne damast), mässhake (vit sidendamast), alla från 1958. 	<p>Renoveringstillstånd av RAÄ 1994-08-30. Dnr 331-4338-1994. ATA.</p>
2004–	<ul style="list-style-type: none"> *Församlingsdel tillbyggd i nordväst. *Brudkammare och Hk-toalett borttagen under läktaren. *Återställande av läktarpelare. *Borttagande av två bänkrader längst fram i kyrkan. *Kororgel anskaffad. *Ommålning av väggar i ljusgrå ton, något ljusare nyans än originalfärgen från 1934. *Skyddsräcke på läktaren. 	